

Arvamuse esitamine seoses Euroopa Liidu roheväidete direktiiviga

Lugupeetud Kristen Michal!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Keskkonnaministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust seoses Euroopa Liidu roheväidete direktiiviga, mis kohustab ettevõtteid esitama toodetel ja teenustel põhjendatud ja kontrollitud keskkonnavalaseid väiteid ja märgiseid. Oleme tutvunud direktiivi ettepanekuga ning järgnevalt esitame Kaubanduskoja kommentaarid ja ettepanekud.

Kaubanduskoda toetab roheväidete direktiivi ettepaneku eesmärki. Oleme seisukohal, et regulatsioon on vajalik, et tagada aus konkurents ning vältida ja vähendada rohepesu. Oluline on aga seejuures, et loodav lahendus oleks lihtne, ei tooks ettevõtetele kaasa ebamõistlikke kulusid ja halduskoormust ning et direktiivis sisalduvate nõuete üle toimuks ka järelevalveasutuste poolt tõhus ja efektiivne kontroll.

1. Mikroettevõtete välistamine

Roheväidete direktiivi ettepaneku artikkel 3 lõike 3 kohaselt on mikroettevõtted ehk ettevõtted, kus on alla 10 töötaja ning mille käive on alla 2 miljoni, roheväidete direktiivi põhjendamise nõuete täitmisest vabastatud. Kaubanduskoda toetab direktiivi ettepaneku punkti, kuna hetkel ei ole teada kui kulukaks osutub vastavussertifikaadi taotlemine ettevõtetele ning selle taotlemine võib osutuda mikroettevõtetele liiga kulukaks. Lisaks oleme seisukohal, et läbi ebaausate kaubandustavade direktiivi on tagatud, et ettevõtted ei kasutaks märgiseid ja väiteid, mis on tarbijaid eksitav. Mikroettevõtetele kehtiva erisuse puhul on oluline, et Eesti järelevalveasutused teostaksid mikroettevõtete poolt esitatud keskkonnavalaste väidete- ja märgiste üle kontrolli, et vältida ettevõtete poolt vale informatsiooni edastamist. Kontrollimehhanism peab tagama, et ettevõtted tahtlikult ei kuritarvitaks direktiivist tulenevat erisust ning pakendil olevaid väiteid- ja märgiseid ei oleks tarbijate suhtes eksitavad.

Rõhutame, et kui täiendavate analüüside käigus selgub, et sertifitseerimise kulud ei osutu ettevõtetele liiga kulukaks ning ka mikroettevõtted on võimelised selle eest tasuma, siis ei ole Kaubanduskoda vastu ka sellele, et roheväidete direktiivi nõuded kehtiksid ka mikroettevõtetele.

Kaubanduskoda toetab direktiivi ettepaneku artikkel 3 punktis 3 kehtestatud erisust mikroettevõtetele, kuna hetkel ei ole teada, kui kulukaks osutuvad sertifitseerimiskulud ettevõtetele ning kontrolli toodetel esitatud keskkonnavalaste väidete- ja märgiste kohta on võimalik toetada ka läbi muude mehhanismide. Juhul, kui täiendavate analüüside käigus selgub, et sertifitseerimiskulud ei ole mikroettevõtetele üleliia kulukad, toetame, et mikroettevõtetele erisus kehtima ei peaks.

2. Üleminekuperiood

Euroopa Liidu roheväidete direktiivis ei ole sätestatud, kuidas toimub üleminek toodete puhul, mis juba sisaldavad keskkonnavalasteid väiteid ja keskkonnamärgiseid. Lisaks ei sätesta direktiiv, kas juba toodetud tooteid, mis sisaldavad keskkonnavalasteid väiteid ja märgiseid tuleb edasiseks kasutamiseks eelnevalt kontrollida. Muuhulgas ei täpsusta direktiiv asjaolu, et kui eelkontrolli ei ole teostatud 24 kuu jooksul alates direktiivi jõustumisest, kas siis tootjad peavad keskkonnavalaste väidete ja märgistega tooted turult eemaldama ja hävitama.

Oleme seisukohal, et juba toodetud pakendite raiskumise vältimiseks on oluline, et direktiiv sisaldaks ka nendele toodetele üleminekuperioodi. Vastasel juhul kuuluksid juba toodetud pakendid hävitamisele, kui nende suhtes erireegleid ei kehtestata, kuid selline lahendus ei ole mõistlik ega keskkonnasõbralik. Kaubanduskoja hinnangul võiks ülemineku periood juba toodetud pakenditele olla 2-3 aastat.

Lisaks tunneme huvi, kas luuakse üleminekuperiood, et ettevõtetele oleks piisav periood, et koostada taotlemiseks vajalikud dokumendid ja et kontrollijad saaksid akrediteeritud. Lisaks, et loodaks vajalikud tingimused kontrolli läbiviimiseks ja vastavustunnistuse koostamiseks.

Kaubanduskoda on seisukohal, et keskkonnavalasteid väiteid ja märgiseid sisaldavatele juba toodetud pakenditele peaks kehtima 2-3 aastane üleminekuperiood.

Kaubanduskoda soovib ka teada, kas direktiivi puhul luuakse üleminekuperiood, et ettevõtetele oleks piisav periood, et koostada taotlemiseks vajalikud dokumendid ja et kontrollijad saaksid akrediteeritud?

3. Karistused

Roheväite direktiivi ettepaneku artikkel 17 lõike 1 kohaselt peavad kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Direktiivi ettepaneku artikkel 17 lõike 3 kohaselt võib karistuse maksimaalne suurus olla 4 % kaupleja aastakäibest liikmesriigis või liikmesriikides.

Kaubanduskoda on seisukohal, et maksimaalne karistuse määr on ebaproportsionaalselt suur ning ei ole vastavuses kahju võimaliku ulatusega. Kaubanduskoja hinnangul tuleb trahvimäära alandada.

4. Laialdaselt tunnustatud teaduslikud tõendid

Roheväidete direktiivi artikkel 3 lõige 1 kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et kauplejad teevad hindamise sõnaselgete keskkonnaväidete põhjendamiseks. Artikkel 3 lõike 1 punkti b kohaselt tuleb selle hindamise raames tugineda laialdaselt tunnustatud teaduslikele tõenditele, kasutada täpset teavet ja võtta arvesse asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid. Kaubanduskoda on seisukohal, et direktiivis tuleb täiendavalt selgitada ja defineerida, mida peetakse laialdaselt tunnustatud teaduslikeks tõenditeks. Oluline on tagada, et roheväidete direktiivi nõudeid mõistetakse liikmesriikides ühtselt ning vältida tuleb võimalikke erinevaid ja soovimatuid tõlgendusi. Sellise olukorra tagamiseks tuleb mitmeti tõlgendatavaid väljendeid võimalikult selgelt ja konkreetselt defineerida ja selgitada.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku täpsustada direktiivis kasutatavat mõistet „laialdaselt tunnustatud teaduslikud tõendid“, et välistada erinevaid ja soovimatuid tõlgendusi.

5. Riigisisene nõustamiskeskus

Oleme seisukohal, et vajalik on luua riigisisene nõustamiskeskus, et toetada ettevõtteid hindamisel, kas nende olemasolev või plaanitav keskkonnavalade väide või märgis kuulub direktiivi haldusalasse. Leiame, et nõustamiskeskus on vajalik, kuna ettevõtetel endil võib olla keeruline ise hinnata direktiivi sisu. Kuna pakendite trükkimine on ettevõtete jaoks suur kulu, siis on nende jaoks oluline olla enne nende trükkimist kindel, et keskkonnavalad väited ja märgised on direktiiviga vastavuses. Hilisema järelevalve käigus välja tulevad vead võivad osutuda seega ettevõttele väga kulukaks ning tuua kaasa ka soovimatuid karistused. Seega leiame, et nõustamiskeskus annaks ettevõtetele hea võimaluse, kuidas vabatahtlikult veenduda, et nende keskkonnavalad väited ja märgid on vastavuses direktiiviga.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku luua riigisisene nõustamiskeskus, kus ettevõtetel on võimalik saada abi hindamisel, kas nende keskkonnavalad väited ja märgised vastavad Euroopa Liidu roheväidete direktiiviga.

6. Kolmandatele riikidele kehtivad nõuded

Roheväidete direktiivi artikkel 8 lõike 4 kohaselt peavad edaspidi kõik kolmandate riikide ametiasutuste loodud uued keskkonnamärgisesüsteemid, mille raames antakse liidu turul kasutamiseks mõeldud keskkonnamärgiseid, saama enne liidu turule sisenemist komisjoni heakskiidu. Kaubanduskoda toetab direktiivis kehtestatud nõuet, kuna see tagab, et ka kolmandate riikide ettevõtete tooted peavad olema keskkonnamärgistega, mis vastavad Euroopa Liidu nõuetele. Lisaks tagab see ettevõtete seas õiglase konkurentsi ja välistab võimaluse, et kolmandate riikide tooted sisaldaksid keskkonnavalaseid väiteid ja märgiseid, mis oleksid eksitavad.

Kaubanduskoda toetab direktiivi punkti, mille kohaselt peavad edaspidi kõik kolmandate riikide ametiasutuste loodud uued keskkonnamärgisesüsteemid,

mille raames antakse liidu turul kasutamiseks mõeldud keskkonnamärgiseid, saama enne liidu turule sisenemist komisjoni heakskiidu.

7. Nõuete ühetaoline rakendamine

Roheväidete direktiivi analüüsimise kõigus kerkis ülese küsimus, kuidas toimub liikmeriikides nõuete ühetaoline rakendamine ja jõustamine? Tagatud peab olema roheväidete harmoniseeritud ja ühtne märgistus kogu Euroopa Liidus. Oluline on direktiivi jõustamise juures see, et tekkida ei tohi võimalikke erinevaid tõlgendusi liikmesriikide poolt, ebaausat konkurentsi ja kaubandustõrkeid. Seega tuleb tagada, et direktiivi nõuete rakendamine ja jõustamine toimub Euroopa Liidu liikmesriikides ühetaoliselt.

Eraldi toome välja, et oluline on, et direktiivi ettepaneku artiklis 10 sätestatud eelkontroll oleks liikmesriikides teostatud ühtlaselt ja ühtlase ajaperioodi jooksul. Oluline on, et liikmesriikides oleksid eelkontrolli protsessidele sätestatud ühtsed tähtajad, et vältida olukorda, kus ettevõtted pöörduvad kontrollija poole, kelle puhul on väidete kontrollimise protsess kiirem. Selline olukord võib kaasa tuua kaasa väga pika viivituse eelkontrolli protsessis.

Kaubanduskoda peab väga oluliseks, et direktiivi jõustumisel toimuksidirektiivi nõuete ühetaoline rakendamine ja jõustamine liikmesriikides.

8. Uued keskkonnamärgised

Direktiivi ettepaneku artikkel 8 lõike 3 kohaselt ei tohi peale kehtestatud kuupäeva liikmesriikide ametiasutused uusi riiklikke ega piirkondlikke keskkonnamärgisesüsteeme luua. Enne kehtestatud kuupäeva loodud riiklike või piirkondlike keskkonnamärgisesüsteemide raames võib siiski jätkata keskkonnamärgiste andmist liidu turul, tingimusel et need vastavad käesoleva direktiivi nõuetele.

Keskkonnamärgiseid on turul olevatel toodetel väga palju ning nende eksitavat kasutamist on vajalik piirata läbi regulatsiooni seadmise, kuid selle juures ei tohi unustada ka innovatsiooni. Seega tuleb arvestada, et tulevikus võib tekkida keskkonnaalaseid märgiseid, mida soovitakse tarbijatele edastada ja reklaamida. Oleme seisukohal, et ettevõtetel peab jääma võimalus luua ise uusi keskkonnamärgiseid juhul, kui need on sõltumatute kolmandate osapoolte poolt auditeeritud ning kui need vastavad seaduse nõuetele. Selline võimalus tagab ka selle, et keskkonnaalaste märgiste turg ei ole kindlate ettevõtete käest, kes saaksid selle arvelt turgu ja hindu reguleerida.

Selleks, et turul ei oleks hoomamatult palju keskkonnaalaseid märgiseid ning et turule oleks võimalik juurde tuua ka uusi innovaatilisi keskkonnaalaseid märgiseid, oleks vaja määrata kesksed kriteeriumid teatud valdkonna märgistele. See tähendab seda, et näiteks pakendil on võimalik välja tuua teatud taaskasutatud materjali osakaal vaid sellisel juhul, kui see ületab teatud kindlat protsenti. Selline lahendus tagab, et turul ei ringleks liiga palju keskkonnaalaseid märgiseid ning jääb ruumi ka uutele innovatiivsetele märgistele. Lisaks soodustab selline regulatsioon ettevõtteid pingutama, kuna vabatahtlikele keskkonna märgistele on kehtestatud kõrgemad standardid.

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Kaubanduskoda on seisukohal, et ettevõtetel peab jääma võimalus luua juurde uusi ja innovatiivseid keskkonnavalaseid märgiseid ja neid oma toodetel kasutada, kui need on sõltumatute kolmandate isikute poolt auditeeritud ja need vastavad kehtestatud nõuetele. Lisaks, et tagada uute märgiste kasutuselevõtt ja olemasolevate keskkonnavalaste märgiste seas stabiilsus ja kontroll, on vajalik määrata kesksed kriteeriumid teatud valdkonna märgistele, mille täitmisel on ettevõttel lubatud neid enda toodetel kasutada.

Loodame, et peate võimalikuks võtta ravesse kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Ireen Tarto ireen.tarto@koda.ee